सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) अनुसारको प्रयोजनको लागि राष्ट्रिय दलित आयोगसँग सम्बन्धित २०७७ साल साउन, भदौ र असोज महिनासम्मका विवरणहरु उपदफा (४) बमोजिम अद्यावधिक गरी प्रकाशन गरिएको छ।

(क) आयोगको स्वरुप र प्रकृति :- राष्ट्रिय दलित आयोग २०५८ सालमा गठन भई दलित समुदायको मानव अधिकार संरक्षण र सशक्तिकरण सम्बन्धि कार्य गर्दै आएको थियो । नेपालको संविधान जारी हुँदा आयोगले संवैधानिक निकायको हैसियत ग्रहण गरेको हो । नेपालको संविधानको धारा २५५ मा राष्ट्रिय दलित आयोगको गठन र धारा २५६ मा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारको सम्बन्धमा व्यवस्था गरिएको छ । यस आयोगमा एक अध्यक्ष र अन्य चार जना सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । सम्माननीय राष्ट्रपतिले संवैधानिक परिषदको सिफारिसमा राष्ट्रिय दलित अयोगका अध्यक्ष र सदस्यको नियुक्ति हुने एवं अध्यक्ष तथा सदस्यको पदावधि नियुक्ति भएको मितिले ६ वर्षको हुने व्यवस्था रहेको छ । आयोगको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत दलित समुदायको समग्र स्थितिको अध्ययन तथा अन्वेषण गरी नीतिगत, कानूनी र संस्थागत सुधारका विषय पहिचान गरी नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने र जातीय छुवाछूत तथा विभेदको अन्त्य गर्न तर्जुमा भएका नीति तथा कार्यक्रम एवं दलित हितसँग सम्बन्धित कानून एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने संवैधानिक र कानूनी व्यवस्था छ । दलित समुदायको सम्बन्धमा नेपाल पक्ष भएको अन्तर्राष्ट्रि सन्धि वा सम्झौता कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरी नेपालले पठउनु पर्ने प्रतिवेदन तयारीका सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने एवं दलितको हक प्रयोग गर्न नदिएको वा बञ्चित गरेको विषयमा प्राप्त उजुरी उपर छानवीन गरी मुद्दा दायर गर्नु पर्ने देखिएमा माहान्यायाधिवक्ता समक्ष सिफारिस गर्ने समेत आयोगको कार्य क्षेत्र भित्र पर्दछ । आयोगको कार्य संचालनको लागि नेपाल सरकारबाट तीस जना जनशक्ति रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

(ख) आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :- नेपालको संविधानको धारा २५६ राष्ट्रिय दलित आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- दलित समुदायको समग्र स्थितिको अध्ययन तथा अन्वेषण गरी तत्सम्बन्धमा गर्नु पर्ने नीतिगत, कानूनी र संस्थागत सुधारका विषय पहिचान गरी नेपाल सरकारलाई सिफारीस गर्ने,
- जातीय छुवाछूत, उत्पीडन र विभेदको अन्त्य गरी दलित उत्थान र विकासका लागि दलित हित सँग सरोकार राख्ने राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमा गरी कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,
- दलित समुदायको उत्थान तथा हितमा भएका विशेष व्यवस्था लगायत दलित हितसँग सम्वन्धित कानूनको प्रभावकारी रुपमा पालना भए वा नभएको विषयमा अनुगमन गरी पालना वा कार्यान्वयन नभएको भए सोको पालना वा कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारलाई समक्ष सुझाव दिने,
- दलित समुदायको अधिकारसँग सम्बन्धित नेपाल पक्ष भएको अन्तराष्ट्रिय सन्धि वा सम्झौतामा भएको व्यवस्था बमोजिम नेपालले पठाउनु पर्ने प्रतिवेदन तयारीका सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने,
- दलित समुदायलाई राष्ट्रिय विकासको मूल प्रवाहमा समाहित गर्न तथा राज्यका सबै अंगहरुमा समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गर्न मौजूदा नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने र सोको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने,
- जातीय भेदभाव तथा छूवाछूत वा सामाजिक कुरीतिबाट पीडित भएको वा दलितको हक प्रयोग गर्न नदिएको कुनै व्यक्ति वा संस्था विरुद्ध मुद्दा दायर गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएमा कानून बमोजिम अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सम्बन्धित निकाय समक्ष सिफारिस गर्ने ।

राष्ट्रिय दलित आयोग ऐन, २०७४ को दफा ३ मा उल्लेखित आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- दलित समुदायसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षा, अनुगमन र मूलयाङ्कन गर्ने,
- दलित समुदायको हक, हितको संरक्षण र सम्वर्द्दन तथा सो समुदायको सशक्तीकरणका लागि दलितसँग सम्भन्धित प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको अध्ययन, अनुसन्धान गरी त्यास्ता कानूनमा गर्नु पर्ने सुधारमा सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सिफारीस गर्ने,
- दलित समुदायको हक हितको संरक्षण र सम्वर्द्दन तथा सो समुदायको सशक्तीकरणका सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने,

- कुनै जात, जाति वा उत्पत्तिमा व्याक्ति वा समुदायको उच निच दर्शाउने, जात, जातिको आधारमा सामाजिक विभेद न्यायोचित ठहराउने वा जातीय सर्वोच्चता वा घृणामा आधारित विचार, व्यवहार, अभ्यास वा जातीय भेदभाव, छुवाछूत वा सामाजिक कुरीति विरुद्द सामाजिक सचेतना अभिवृद्दि गर्ने र त्यास्तो कार्यका लागि प्रचार प्रसार सामग्री तयार गरी वितरण गर्ने,
- दलित समुदायको हक हितको संरक्षण र सम्वर्द्दन तथा त्यसतो समुदायको सशक्तीकरणको लागि आवश्यक सूचना, जानकारी एवं चेतनामूलक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- दलित समुदायको सम्बन्धमा नेपाल पक्ष भएको अन्त्रराष्ट्रिय सन्धि-सम्झौता कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरी नेपाल सरकारलाई कार्यान्वयनको लागि आवश्यक सिफारिस गर्ने वा सुझाब दिने,
- दलित समुदायको पहिचानका सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन र अनुसन्धान गरी थर सूचीकृत गर्न नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने,
- दलित समुदायको हक हितको संरक्षण, सम्वर्द्दन र सशक्तीकरणका लागि नेपाल सरकार र अनय संग संस्थाहरुले सञ्चालन गर्ने चेतनामूलक कार्यक्रमहरुको समीक्षा, अनुगमन तथा मूलयाङ्कन गर्ने,
- आयोगले गरेको सिफारिसको कार्यानवयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने, गराउने,
- अध्यक्ष, सदस्य तथा आयोगका कर्मचारीको लागि आचारसंहिता बनाई लागू गर्ने वा गराउने,
- आयोगको वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने ।

(ग) आयोगमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण :-

<u>संगठनात्मक संरचना :</u>

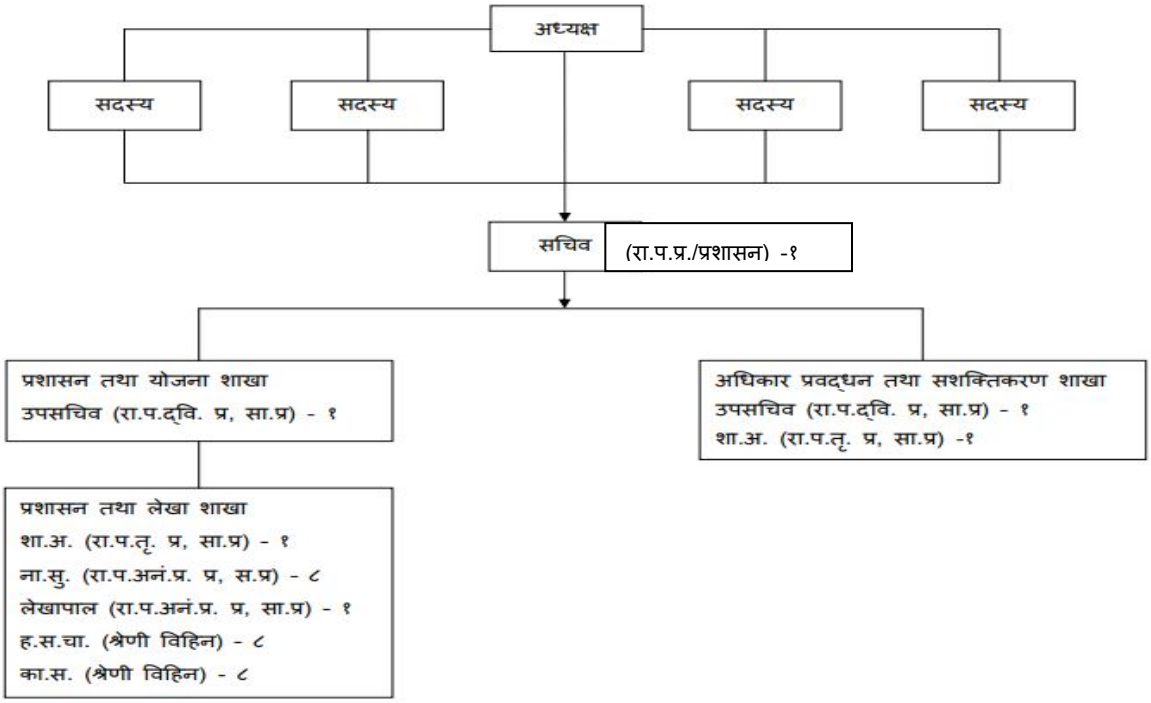

राष्ट्रिय दलित आयोग

<u>दरबन्दी तेरिज (श्रेणी अनुसार)</u>

सि.नं.	पद	श्रेणी	सेवा	समूह/ उपसमुह	स्वीकृत दरबन्दी	पूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	सचिव	रा.प.प्रथम	नेपाल प्रशासन	-	१	१	-	
२	उप-सचिव	रा.प.द्बितीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	२	-	
३	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	२	-	
४	नायब सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	नेपाल प्रशास	सामान्य प्रशासन	८	५	३	

			न					
५	लेखापाल	रा.प.अनं. प्रथम	नेपाल प्रशासन	लेखा	१	१	-	
६	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन	-	-	८	४	४	सेवा करार
७	का.स.	श्रेणी विहिन	-	-	८	७	१	सेवा करार
	जम्मा				**३०**	**२२**	**८**	

राष्ट्रिय दलित आयोगको प्रस्तावित संगठन, शाखाहरुको कार्य विवरण

(क) प्रशासन तथा योजना शाखाबाट सम्पादन भएका कार्यहरुको विवरण :

१. आयोगका कर्मचारी प्रशासन र सामान्य प्रशासन सम्बन्धि कार्य ।

२. आयोगको जनशक्ति योजना र व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य ।

३. आयोगमा परेका निवेदन तथा विभिन्न सञ्चार माध्यम एवं अन्य कुनै माध्यमबाट प्राप्त दलित समुदायसँग सम्बन्धित घटनाका सम्बन्धमा आवश्यक पत्राचार सम्बन्धि कार्य ।

४. आयोगका लागि आवश्यक परेका सामानहरुको आपूर्ति तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य ।

५. जनसम्पर्क, सोधपुछ, गुनासो व्यवस्थापन र दर्ता चलानीको व्यवस्था सम्बन्धि कार्य ।

६. कर्मचारीहरुको कार्य विवरण सम्बन्धि कार्य ।

(ख) अधिकार प्रवर्द्धन तथा सशक्तिकरण शाखाबाट सम्पादन भएका कार्यहरुको विवरण :

१. राष्ट्रिय दलित आयोगको एक झलक ब्रोसर छपाई सम्बन्धि कार्य ।

२. राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा राष्ट्रिय दलित आयोगको छुवाछूत तथा जातीय विभेद सम्बन्धि सूचना प्रकाशन सम्बन्धि कार्य ।

३. राष्ट्रिय दलित आयोगको छुवाछूत तथा भेदभाव सम्बन्धि सचेतनामूलक पम्पलेट छपाई सम्बन्धि
कार्य ।

(ग) आर्थिक प्रशासन शाखाबाट सम्पादन भएका कार्यहरुको विवरण :

12/7/2020

राष्ट्रिय दलित आयोग

कार्यालय कोड नं.: २२४००३४०१

खर्चको फाटवारी

भदौ महिनाको

म. ले. प. फा. न. २१०

आर्थिक बर्ष:- २०७७/७८

बजेट उपशीर्षक : २२४०००११३-राष्ट्रिय दलित आयोग

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	यस महिना सम्मको निकासा	गत महिना सम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिना सम्मको खर्च	पेश्की	पेश्की बाहेक खर्च रकम	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	७,९००,०००.००	०.००	०.००	९३२,५२३.६०	९३२,५२३.६०	०.००	९३२,५२३.६०	६,९६७,४७६.४०
२११२१	पोशाक	१००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१००,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	३००,०००.००	०.००	०.००	३६,०००.००	३६,०००.००	०.००	३६,०००.००	२६४,०००.००
२११३९	अन्य भत्ता	४००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४००,०००.००
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१००,०००.००	०.००	०.००	८,८००.००	८,८००.००	०.००	८,८००.००	९१,२००.००
२२१११	पानी तथा बिजुली	४००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४००,०००.००
२२११२	संचार महसुल	४००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४००,०००.००
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१,१००,०००.००	०.००	०.००	७२,७२६.००	७२,७२६.००	९५,०००.००	-२२,२७४.००	१,०२७,२७४.००
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५००,०००.००
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३००,०००.००
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३००,०००.००
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२,५००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२,५००,०००.००
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१००,०००.००
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२००,०००.००
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३००,०००.००
२२४१३	करार सेवा शुल्क	४,६००,०००.००	०.००	०.००	४४८,८००.००	४४८,८००.००	०.००	४४८,८००.००	४,१५१,२००.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	४,३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४,३००,०००.००
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	६००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	६००,०००.००
२२६१२	भ्रमण खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५००,०००.००
२२७११	विविध खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	९५,०००.००	-९५,०००.००	५००,०००.००
२८१४९	अन्य भाडा	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	८५,०००.००	-८५,०००.००	३००,०००.००
	कुल जम्मा	२५,७००,०००.००	०.००	०.००	१,४९८,८४९.६०	१,४९८,८४९.६०	२७५,०००.००	१,२२३,८४९.६०	२४,२०१,१५०.४०
	अन्तिम बजेटको तुलना (%प्रतिशतमा)								

राष्ट्रिय दलित आयोग २०७५

तयार गर्नेको दस्तखतः

नामः

दर्जाः

मितिः

प्रमाणित गर्नेको दस्तखतः

नामः

दर्जाः

मितिः

12/7/2020

राष्ट्रिय दलित आयोग

कार्यालय कोड नं.: २२४००३४०१

खर्चको फाटवारी

आश्विन महिनाको

म. ले. प. फा. न. २१०

आर्थिक बर्ष:- २०७७/७८

बजेट उपशीर्षक : २२४०००११३-राष्ट्रिय दलित आयोग

खर्च/ वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	यस महिना सम्मको निकासा	गत महिना सम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिना सम्मको खर्च	पेश्की	पेश्की बाहेक खर्च रकम	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	७,९००,०००.००	०.००	९३२,५२३.६०	८८६,४९९.८०	१,८१९,०२३.४०	०.००	१,८१९,०२३.४०	६,०८०,९७६.६०
२११२१	पोशाक	१००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१००,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	३००,०००.००	०.००	३६,०००.००	१८,०००.००	५४,०००.००	०.००	५४,०००.००	२४६,०००.००
२११३९	अन्य भत्ता	४००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४००,०००.००
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१००,०००.००	०.००	८,८००.००	४,४००.००	१३,२००.००	०.००	१३,२००.००	८६,८००.००
२२१११	पानी तथा बिजुली	४००,०००.००	०.००	०.००	१३,१३३.००	१३,१३३.००	०.००	१३,१३३.००	३८६,८६७.००
२२११२	संचार महसुल	४००,०००.००	०.००	०.००	१३,०००.००	१३,०००.००	०.००	१३,०००.००	३८७,०००.००
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१,१००,०००.००	०.००	७२,७२६.००	१३०,५९८.००	२०३,३२४.००	९५,०००.००	१०८,३२४.००	८९६,६७६.००
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	१६,७२१.००	१६,७२१.००	०.००	१६,७२१.००	४८३,२७९.००
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३००,०००.००
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	३,४००.००	३,४००.००	०.००	३,४००.००	२९६,६००.००
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२,५००,०००.००	०.००	०.००	३९,८७५.००	३९,८७५.००	०.००	३९,८७५.००	२,४६०,१२५.००
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	१००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१००,०००.००
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२००,०००.००	०.००	०.००	२,७५०.००	२,७५०.००	०.००	२,७५०.००	१९७,२५०.००
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	३००,०००.००	०.००	०.००	७,०००.००	७,०००.००	०.००	७,०००.००	२९३,०००.००
२२४१३	करार सेवा शुल्क	४,६००,०००.००	०.००	४४८,८००.००	४७५,८००.००	९२४,६००.००	०.००	९२४,६००.००	३,६७५,४००.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	४,३००,०००.००	०.००	०.००	३२८,०३९.००	३२८,०३९.००	०.००	३२८,०३९.००	३,९७१,९६१.००
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	६००,०००.००	०.००	०.००	२३,२००.००	२३,२००.००	०.००	२३,२००.००	५७६,८००.००
२२६१२	भ्रमण खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५००,०००.००
२२७११	विविध खर्च	५००,०००.००	०.००	०.००	३१,४९८.००	३१,४९८.००	९५,०००.००	-६३,५०२.००	४६८,५०२.००
२८१४९	अन्य भाडा	३००,०००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	८५,०००.००	-८५,०००.००	३००,०००.००
	कुल जम्मा	२५,७००,०००.००	०.००	१,४९८,८४९.६०	१,९९३,९१३.८०	३,४९२,७६३.४०	२७५,०००.००	३,२१७,७६३.४०	२२,२०७,२३६.६०
	अन्तिम बजेटको तुलना (%प्रतिशतमा)								

तयार गर्नेको दस्तखतः

नामः

दर्जाः

मितिः

प्रमाणित गर्नेको दस्तखतः

नामः

दर्जाः

मितिः

1/1

<u>आयोगको सचिव, प्रवक्ता र सूचना अधिकारीको नाम र पद :</u>

कृष्ण प्रसाद धिताल
सचिव

मनिता श्रेष्ठ
उप-सचिव/प्रवक्ता

भोजराज श्रीपाइली
शाखा अधिकृत/सूचना अधिकारी

<u>ऐन, नियम, नीति वा कार्यविधिहरुको सूची</u> :

(क) <u>ऐनहरुको सूची :</u>

- राष्ट्रिय दलित आयोग ऐन, २०७४
- जातीय तथा अन्य सामाजिक छुवाछूत र भेदभाव (कसूर र सजाय) ऐन, २०६८

(ख) <u>नियमावलीहरुको सूची :</u>

- जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसुर र सजाय) नियमावली, २०७४

(ग) <u>नीतिहरुको सूची :</u>

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७१
- मानव संसाधन विकास नीति, कार्यनीति र कृयाकलाप, २०७०

(घ) <u>कार्यविधिहरुको सूची :</u>

- जातीय भेदभाव र छुवाछूत अन्त्य तथा दलित अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३

मिति २०७७ पुस ५ गते ।